

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук

Кафедра ___ географії і природознавства _____

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Освітня програма _ **Середня освіта (Географія)**

Спеціальність ___ **014 Середня освіта (Географія)**

Галузь знань _____ **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №5 від “23” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика викладання географії.
Освітня програма	Середня освіта (Географія)
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	014 Середня освіта (Географія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	(бакалавр)
Статус дисципліни	(основна)
Курс / семестр	Третій, четвертий / Шостий, сьомий
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – XXIV год. Практичні заняття – XXXVII год. Самостійна робота – СХХ год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/2825

2.Опис дисципліни

Методика викладання географії як педагогічна наука розробляє зміст кожного компонента методичної системи, умови його реалізації з урахуванням специфіки курсу географії та вікових особливостей учнів, вивчає взаємозв'язки між компонентами і розробляє найефективнішу технологію управління процесом навчання, спрямовану на навчання, розвиток і виховання особливості кожного учня.

Мета та цілі курсу

Формування у майбутніх спеціалістів теоретичних знань з основ методики викладання географії, які стосуються змісту шкільної географії методів і засобів їх навчання, методики вивчення окремих курсів географії та позакласної роботи з оволодінням методичних умінь. Формування практичних навиків, пов'язаних з вмінням працювати із засобами навчання та оволодівати основними методами і прийомами навчання географії, а також вмінням вибирати їх відповідно до теми і мети уроку.

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, прийняття на цій основі адекватних рішень у професійній діяльності.

ЗК2. Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи, використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

ЗК4. Здатність бути креативним, генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання практичних професійних ситуацій.

ЗК5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою у професійній діяльності.

ЗК9. Здатність планувати та раціонально моделювати власну траєкторію навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригувати власну професійну діяльність в контексті основних професійних вимог до вчителя.

ЗК11. Здатність здійснювати дослідницьку та інноваційну діяльність, генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання освітніх та наукових проблем.

ЗК13. Здатність орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, дотримуватися у своїй діяльності моделей поведінки, які відповідають чинному законодавству України; слугувати зразком громадянина-патріота для учнів, батьків, колег.

ЗК14. Здатність самокритично оцінювати власну роботу, вдосконалювати та розвивати власні пізнавальні і творчі навички.

ЗК15. Здатність ефективного розв'язання освітніх проблем і ситуацій нестандартними способами.

ФК 1. Наявність системи наукових знань із дисциплін фундаментальної та професійної підготовки, здатність до їх застосування на практиці.

ФК 2. Здатність вільно оперувати фаховими поняттями і термінами для виконання професійних завдань.

ФК 3. Володіння методикою навчання географії, проведення виховної роботи, використання інформаційно-комунікаційних та інноваційних технологій навчання.

ФК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ, використання як теоретичних, так і експериментальних методів.

ФК 5. Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, які виникають в освітній практиці основної і старшої школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту загальної географічної освіти, спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.

ФК 6. Здатність працювати із навчально-методичною та науково-географічною літературою, систематично підвищувати професійно-педагогічну кваліфікацію.

ФК 9. Здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали, добирати альтернативні підручники, атласи, посібники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання, розробляти навчально-методичні матеріали для проведення занять.

ФК 10. Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, уміння, установки, здобутий досвід, а також особистісні індивідуально-психологічні якості задля успішного здійснення педагогічної комунікативної діяльності зі школярами, батьками, колегами.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність застосовувати базові знання із фундаментальних природничо-математичних (вищої математики, фізики, хімії, геології) та суспільно-гуманітарних (філософії, історії, культурології) для глибшого розуміння сутності процесів та явищ у природних оболонках Землі, життєдіяльності людського суспільства.

ПРН 4. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми у загальноосвітніх навчальних закладах.

ПРН 7. Здатність забезпечувати безпеку проведення географічних, краєзнавчих та інших досліджень у природних умовах, під час навчальної та виробничої практики, популяризувати здоровий спосіб життя.

ПРН 8. Здатність критично осмислити основні теорії, принципи, методи та форми організації навчально-виховного процесу в основній і старшій школі.

ПРН 9. Вміти орієнтуватися у чинній законодавчо-нормативній базі з питань педагогіки та організації навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах.

ПРН 10. Здатність застосовувати знання професійно-орієнтованих дисциплін у практиці організації навчально-виховного процесу в основній і старшій школі.

ПРН 11. Вміти ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час опрацювання з учнями змістових ліній, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

ПРН 13. Здатність застосовувати сучасні методики та освітні технології, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Предмет дослідження методики навчання географії. Методологія педагогічного дослідження. Технологія і процедура технологічного дослідження.	Розуміти предмет дослідження методики навчання географії. Зв'язок методики викладання географії з іншими науками. Структура методики викладання географії. Методи науково-педагогічних досліджень у шкільній географії. Системно-структурний підхід. Вивчення сучасного педагогічного досвіду. Вимоги суспільства до підготовки вчителя географії. Становлення і розвиток шкільної географічної освіти в Україні	Тести та питання.
2.	Методи теоретичного та експериментально-емпіричного рівня. Історія розвитку шкільної географії в Україні. Сучасна шкільна географія в зарубіжних країнах.	Методи експериментального-емпіричного рівня. Метод анкетування, вивчення шкільної документації. Історія розвитку шкільної географії та методики її викладання. Історія розвитку шкільної географії в Україні. Сучасна шкільна географія в зарубіжних країнах. Її місце в структурі шкільних курсів. Навчальні програми-централізовані, регіональні, локальні. Педагогічний експеримент. Академік Степан Рудницький – фундатор української географії. Своєрідність методики викладання географії в різних країнах.	Тести та питання.
3.	Закони навчального процесу. Закономірності навчального процесу, та їх класифікація.	Розглянути Закономірності навчального процесу, та їх класифікація. Поняття про принципи навчання. Принципи навчання.	Тести та питання.
4.	Характеристика окремих принципів навчання.	Розглянути принципи навчання географії. Поняття про принципи навчання. Характеристика окремих принципів навчання. Методика використання принципів навчання.	Тести та питання.
5.	Поняття про засоби навчання географії, їх оптимальне поєднання. Класифікація засобів навчання географії, як різних видів джерел знань.	Поняття про засоби навчання. Класифікація засобів навчання географії. Особливості використання окремих засобів навчання на уроках географії. Провідні засоби навчання; підпорядковані засоби навчання; наочні засоби навчання. Структура засобів навчання. Методика використання засобів навчання.	Тести та питання.

6.	Поняття про методи навчання, як дидактичну категорію, та їх класифікація.	Розуміти Поняття про методи навчання як дидактичну категорію та їх класифікація. Характеристика методів навчання на основі зовнішніх форм їх прояву (аналіз методів за джерелами формування знань):А) група словесних методів; Б) група наочних методів; В) група практичних методів. Використання методів навчання.	Тести та питання.
7.	Характеристик а методів навчання. Вибір методів навчання.	Характеристика методів навчання на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань учнями. Вибір методів навчання. Вимоги до уроку як основної форми навчально-виховного процесу. Складання календарного плану роботи. Складання календарно-тематичних планів роботи вчителя. Вибір методів навчання. Опрацювати програму 6-8 класу для середньої загальноосвітньої школи.	Тести та питання.
8.	Місце і роль уроку в навчальному процесі. Критерії оцінки ефективності уроку. Вимоги до уроку географії.	Критерії оцінки ефективності уроку. Вимоги до уроку географії.	Тести та питання.
9.	Підготовка вчителя до уроку та його планування. Складання календарного та календарно-тематичних планів роботи вчителя.	Опрацювати програму 9-10 класу для середньої загальноосвітньої школи. Підготовка вчителя до уроку та його планування. Методичні рекомендації щодо використання окремих структурних компонентів уроку географії	Тести та питання.
10	Типи уроків географії і їх структура.	Типи уроків з географії. Їх класифікація, структура та особливості. Урок географії в середній школі.	Тести та питання.
11.	Методи навчання на уроках географії. Формування і розвиток пізнавальних інтересів учнів на уроках.	Формування і розвиток пізнавальних інтересів учнів на уроках географії. Методичні розробки окремих елементів уроків.	Тести та питання.
12.	Проблемний виклад знань на уроках географії. Інноваційні підходи у процесі вивчення географії.	Проблемний виклад знань на уроках географії. Інноваційні підходи у процесі вивчення географії.	Тести та питання.
13.	Методичні рекомендації щодо використання окремих структурних компонентів	Методичні рекомендації щодо використання окремих структурних компонентів уроку географії. Інші форми навчання географії.	Тести та питання.

	уроку географії. Інші форми навчання географії.		
14.	Склад навчально-методичного комплексу з географії. Робота з підручником на уроці. Методика роботи зі складовими навчально-методичного комплексу.	Склад навчально-методичного комплексу з географії. Робота з підручником. Робота з картографічними посібниками. Методичні розробки уроків з використанням нових підходів.	Тести та питання.
15.	Методика роботи зі складовими навчально-методичного комплексу: використання робочих зошитів з географії; робота з хрестоматійним та іншими посібниками; робота зі словниками-довідниками, дидактичним матеріалом.	Методика роботи зі складовими навчально-методичного комплексу. Використання робочих зошитів з географії. Робота з хрестоматіями, географічними словниками-довідниками та дидактичними матеріалами. Методичні посібники для вчителів. Використання підручника на уроках географії.	Тести та питання.
16.	Підготовка вчителя до уроку. Методичні посібники для вчителів.	Підготовка вчителя до уроку. Методичні посібники для вчителів.	Тести та питання.
17.	Основні напрями позакласної та позашкільної роботи з географії. Навчальне і виховне значення форм позакласного навчання з географії. Виховання патріотизму і національної свідомості на уроках географії, екологічне виховання.	Екскурсія — як форма організації роботи. Екскурсії з фізичної географії. Екскурсії з економічної географії. Цілі та методи позакласної роботи. Форми позакласної роботи. Основні напрями позакласної та позашкільної роботи з географії. Екскурсія-складова навчально-виховного процесу. Позакласна робота в школі.	Тести та питання.

18.	Нові технології навчання географії.	Нові технології навчання географії. Інформаційні технології та метод проєктів.	Тести та питання.
-----	--	--	-------------------

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система контролю знань здійснюється через: поточний контроль – 100 балів;
---	--

5. Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Поточний контроль	100
Лекція	10
Практичні заняття	90

Методи оцінювання у вигляді таблиці

Вид навчальної роботи	Поточний контроль									
	Лекції 1-6	Семинарське заняття 1	Семинарське заняття 2	Семинарське заняття 3	Семинарське заняття 4	Семинарське заняття 5	Семинарське заняття 6	Семинарське заняття 7	Семинарське заняття 8	Семинарське заняття 9
Кількість балів	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	2	0	2	0	2	0	2		2		0	0	0	0	0			10

Лабораторне з-тя	0	1	0	1	0	1	0	1	0	10	0	10	10	10	15			90
Всього за тиж-нь	2	1	2	1	2	1	2	1	2	10	0	10	1	10	15	0		100
	0	0		0		5		0					0					

Поточний контроль

Методи поточного контролю:

- Усний контроль (в ході опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін.);
- Письмовий контроль (виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді);
- Комбінований контроль;
- Тестовий контроль;
- Презентації

Заохочувальні бали

1. Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції за тематикою дисципліни (до _5_ балів)

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Тексти лекцій Питання до тем Тести із тем	https://d-learn.pnu.edu.ua/develop/course/view/2825
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Андреева В.М., Шматько О.Є. Урок географії в сучасних технологіях. – Х.: Вид.група «Основа», 2006. – 176 с. 2. Методика викладання географії у вищій школі. Навчальний посібник / Уклад. О.В.Браславська, Л.М.Запорожець – Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. – 186 с. 3.Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект).Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2017. – 214 с. 4. Лаврук М.М. Загальна методика навчання географії: практичні роботи та індивідуальні дослідження студентів: Навчальний посібник. Переробл. і доповн. / М.М. Лаврук – Львів: 2022. – 132 с. 5. Лаврук М.М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: Навчально-методичний посібник / М.М. Лаврук.— Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015.— 138 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра географії та природознавства, вул. Галицька, 201, м. Івано-Франківськ, 76008, кабінет 205, +380964512097, сайт: https://kgip.pnu.edu.ua/?_gl=1*10u23c1*_ga*MTM2NTQyODU1Mi4xNjEwMzgxNTUz*_ga_B6J5G9CVS8*MТсwNzEyNzg3Ny4xOTkuMC4xNzA3MTI3ODc3LjAuMC4w електронна адреса kgp@pnu.edu.ua
Викладач	Доц. Закутинська І.І.
Контактна інформація викладача	Електронна адреса: irina.zakutynska@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”»
--------------------------	---

	<p>https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/Наказ-№627_27.09.2018.pdf.</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.</p> <p>В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaD-OK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>До дати проведення останнього семінарського заняття пройти тестування з усіх пропущених контролів і виконати індивідуальне завдання</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	
Додаткові бали	
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Prometheus</p>

Викладач _____ І.І. Закутинська